

METODY PRÁCE S LITERÁRNÍM TEXTEM / 2

Věra Vykoukalová
vera.vykoukalova@tul.cz

RWCT

Reading & Writing for Critical Thinking, tj.

Čtením a psaním ke kritickému myšlení

Metody KM rozvíjející čtenářství a čten. gram.

(O. Hausenblas, H. Košťálová)

1. Čtení s otázkami
2. Čtení s předvídáním
3. Čtení s hulkou
předpovědi
4. Skládankové učení
5. Skládankové učení
6. Metoda Kostka
7. Metoda klíčových slov
8. Řízené čtení a myšlení
9. I.N.S.E.R.T.*
10. Učíme se navzájem

11. Podvojný deník
12. Grafická schémata
13. Literární dopisy
14. Dílna čtení
15. Poslední slovo patří mně
16. Literární kroužky
17. Debata s autorem
18. Čtenářské portfolio
19. Tvorba vlastní knížky
20. QAR (Question answer relationship)

*Interactive noting systém for effective reading and thiinking

Metody KM rozvíjející čtenářství a čten. gram.

(O. Hausenblas, H. Košťálová)

1. Čtení s otázkami
2. Čtení s předvídáním
3. Čtení s tabulkou předpovědí
4. Skládankové čtení
5. Skládankové učení
6. Metoda Kostka
7. **Metoda klíčových slov**
8. Řízené čtení a myšlení
9. Učíme se navzájem
10. **I.N.S.E.R.T.***
11. Dvojný deník
12. *...a dnes si představíme...*
13. Literární dopis,
14. Dílna čtení
15. Poslední slovo patří mně
16. Literární kroužky
17. Debata s autorem
18. Čtenářské portfolio
19. Tvorba vlastní knížky
20. QAR (Question answer relationship)

*Interactive noting system for effective reading and thinking

Metody KM rozvíjející čtenářství a čten. gram.

(O. Hausenblas, H. Košťálová)

1. Čtení s otázkami
2. Čtení s předvídáním
3. Čtení s tabulkou předpovědí
4. Skládankové čtení
5. Skládankové učení
6. Metoda Kostka
7. Metoda klíčových slov
8. Řízené čtení a myšlení
9. Učíme se navzájem
10. **I.N.S.E.R.T.***

11. Podvojný deník
12. Grafická schémata
13. Literární dopisy
14. Dílna čtení

15. Poslední slovo patří mně
16. Literární kroužky
17. Debata s autorem
18. Čtenářské portfolio
19. Tvorba vlastní knížky
20. QAR (Question answer relationship)

*Interactive noting system for effective reading and thinking

10. Metoda I.N.S.E.R.T.

Interactive noting systém for effective reading and thinking

- Metoda vhodná hlavně pro **naučné texty, rozvíjí kritické čtení.**
- Žáci v textu **odlišují informace**, které považují za důležité, nebo naopak za nedůležité, známé od nových, důvěryhodné a pochybné.
- Svůj pohled na důležitost a utřídění informací **sdílejí s ostatními.**
- Metoda se později stane **rutinním nástrojem** při prostudování i individuálně vybraných věcných textů.

I.N.S.E.R.T

ČG jako vzdělávací cíl pro každého žáka s. 18-22

Vytisknou text, značky + poznámky na okraji	
✓ .	Udělej fajfku do textu / na okraji textu, jestliže určitá informace v textu potvrzuje, co už jsi věděl/a nebo sis myslel/a, že víš
–	Udělej minus, jestliže je informace, kterou čteš, v rozporu s tím, co víš. Tímto znaménkem můžeš označit také nějaký rozpor uvnitř textu.
+	Udělej plus, jestliže informace, kterou se dozvíš je pro Tebe nová a zároveň důvěryhodná.
?	Udělej otazník, jestliže se objeví informace, které nerozumíš, která Tě mate nebo o které by ses chtěl/a dozvědět více.

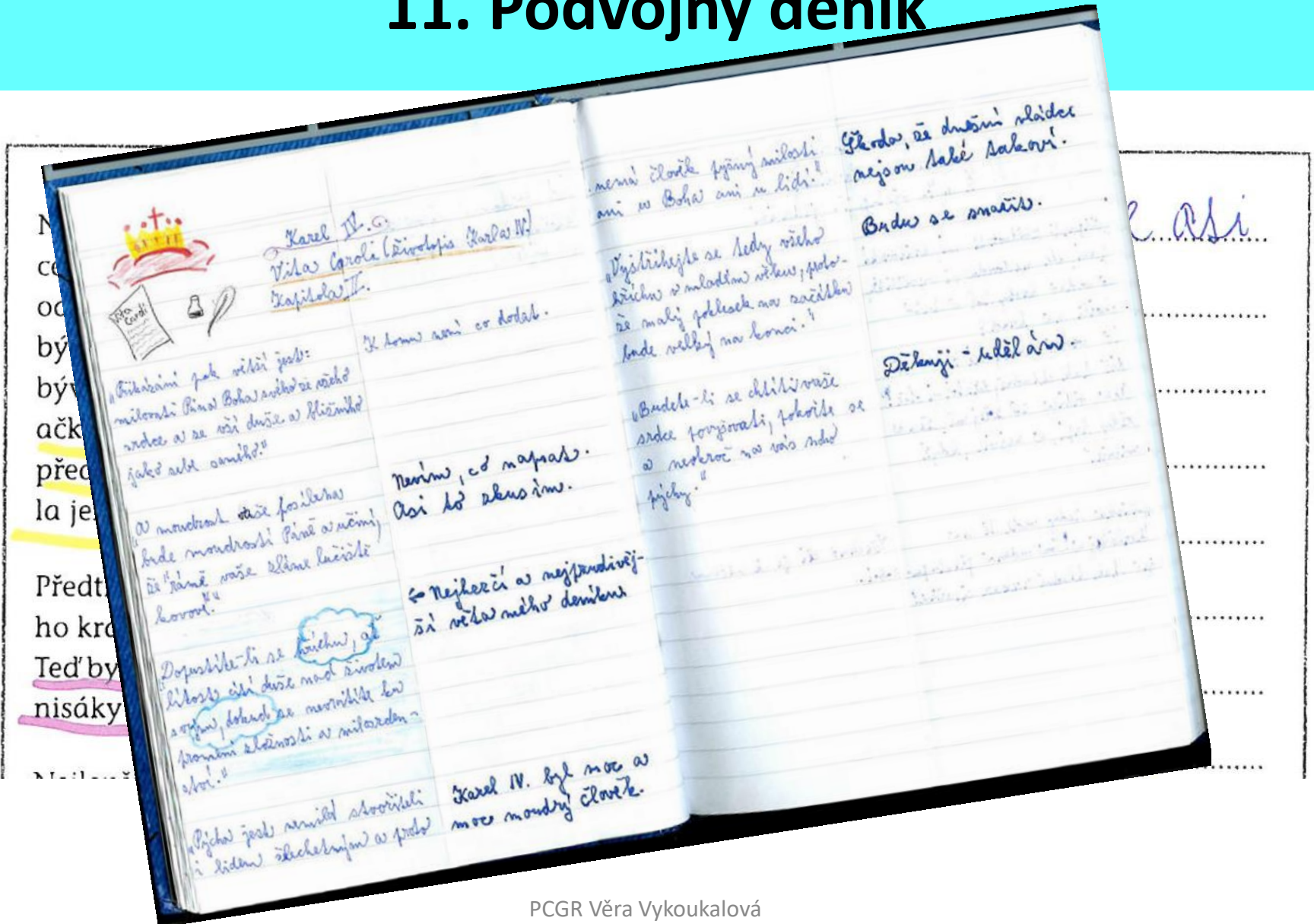
Tabulka na samostatný list papíru

✓ věděl/a jsem + zaujalo mě – úskalí vidím v ... ? zajímalo by mě			
			PCGR Věra Vykoukalová

11. Podvojný deník

- Metoda vhodná pro osobní záznamy z četby. Žák si doslovně vypisuje zajímavá místa z textu a doplňuje vlastní komentář
- Metoda ho učí reflektovat své čtení, pozastavit a zamyslet se ve čtení, rozpoznat, jak je dojem nebo myšlenka nad textem vyvolávána docela určitými výrazy v textu.

11. Podvojný deník

Karel IV. a
 Vítas Caroli (čirvoletis Karla IV.)
 Křepitola II.

„Přikázání jak všichni žijí:
 mítomsi Bina Boha a jeho se všeho
 radost a se vši duše a těmto
 jako sibi omičto.“

St. komu ani co dostal.

Nevíno, co napal.
 Asi ho zkusím.

„O moudrosti ať se fořilho
 bude moudrosti Bina a učimj
 ať žáně naše klane laičně
 kovout.“

↔ Nejhezčí a nejpravdivěj
 si věda nebo demikent

Dopustíte-li se hříchu, ať
 lítost ať duše nad sivotem
 a vřim, dokud se nemůžete kv
 pravní stěnosí a mitoradu =
 abot.“

Karel IV. byl moc a
 moc moudrý člověk.

„nemí člověk spjny milost
 ani w Bohu ani w lidi.“

„Gřecha, ať dušni sládek
 nejsou také sakovi.“

„Výstříhejte se tedy všeho
 hříchu a mladim věkem, proto-
 že malij poklesak na sacičku
 bude velký na konci.“

Budu se smát.

„Bude-li se chlíti vaše
 srdce povypovati, pokuste se
 w nekroc w w vsi mdu
 spjby.“

Dělanji - leděl árw

Asi

11. Podvojný deník

Na mladého muže byl dost starý, bylo mu třicet šest, ona se zrovna probudila, bylo horké odpoledne v srpnu, bylo jí šest a on by mohl být úplně cizí člověk, kdyby nebyl náhodou býval jejím otcem. Byli spolu možná sto let, ačkoli si nejasně vzpomínala, že to bylo od předvčerejška, protože ji maminka otcí půjčila jen na tři dny.

Předtím byli venku, ona si prohlížela u malého krámků broskve, a tak on jich koupil kilo. Teď byly broskve jako zelené červenající se tenisáky na talíři a oni, oba bosí, seděli u talíře.

~~Divce. Dívka otce asi~~
moc nezna,

Dívka má asi
ráda broskve.

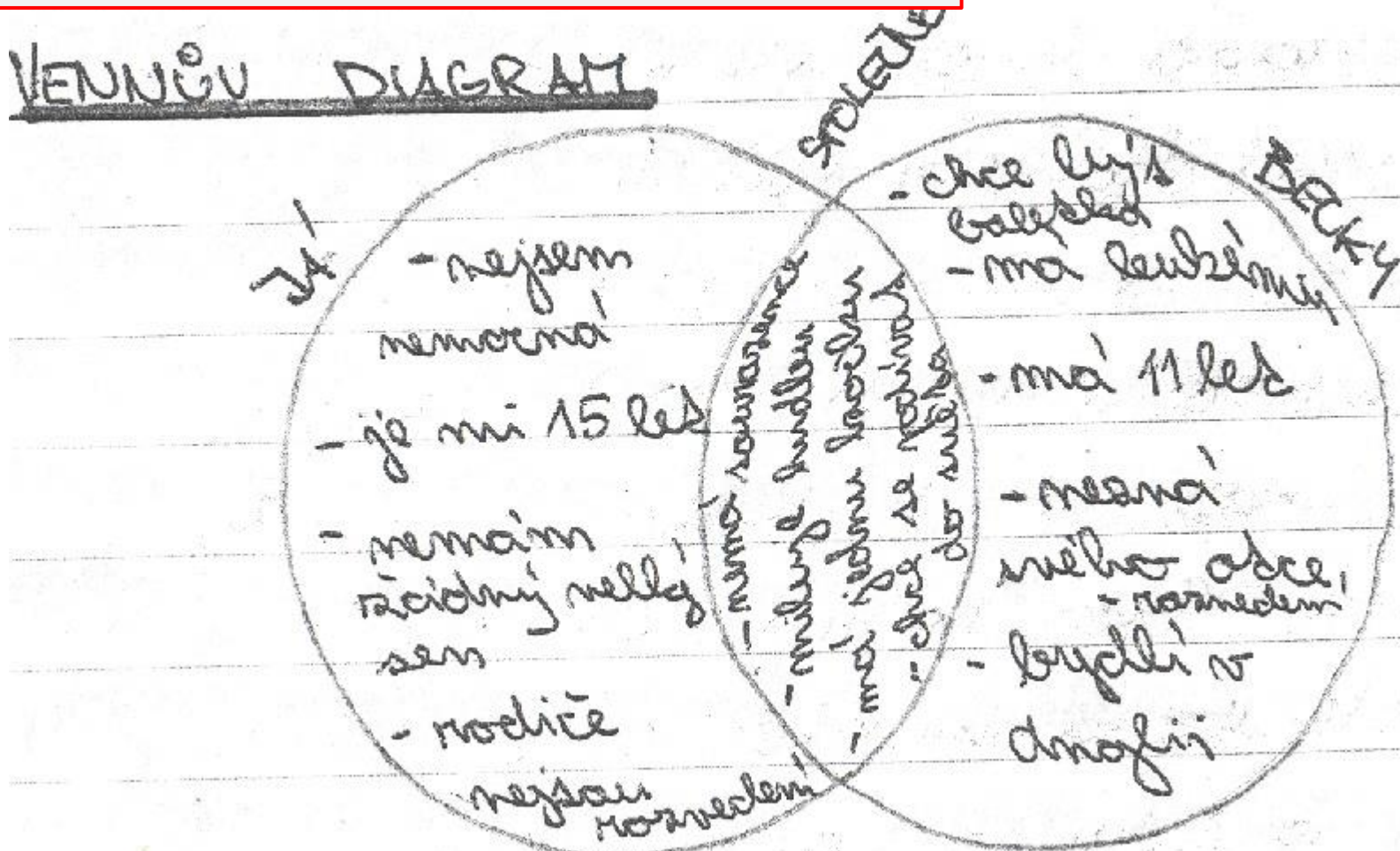
**poměrně
obtížná metoda, ale dá
se trénovat 😊**

12. Grafická schémata

- Žáci si graficky uspořádávají informace z textu.
- Žák tak vidí na papíře souvislosti a vztahy, o kterých čte, a přitom nemusí formulovat a zapisovat věty.
- Rozmístěním informací v grafickém organizátoru žák rozpoznává kontrasty, podobnosti, shodné a rozdílné znaky, hlavní a vedlejší údaje, i příčiny a důsledky atd.

12. Grafická schémata

...srovnání čtenářky s hlavní hrdinkou

12. Grafická schémata

Žáci si graficky uspořádávají informace z textu, např. **Vennův diagram**.

13. Literární dopisy

- Žáci si obvykle ve dvojicích formou krátkých osobních dopisů vzájemně sdělují své **čtenářské zážitky a úvahy** (při četbě úseku knihy nebo po dočtení celého textu), společného i individuálně vybraného.
- O motivu, problému, postavě nebo vývoji děje mohou vést i vícedílnou korespondenci.

13. Literární dopisy

Čau Verčo,

dneska jsem četla knížku Můj vysněný kůň Diablo. Ta knížka byla smutná v tom, že jeden pán týral koně, hrozný člověk. Představ si, že máš koně, který je tvůj nejoblíbenější a kterého máš strašně ráda, a najednou vidíš, jak ho někdo bije bičem. Hrozná představa, já bych vzala ten bičík a spráskala ho. Takový člověk si nezaslouží nic jiného. Ale co bych dělala, kdyby to byl nějaký člověk, který má ty koně na starost, tak to nevím. Co bys udělala ty!

Čau

Nikola

Já fakt nevím, co bych udělala, ale určitě ne tohle. Ráda bych si tu knihu někdy přečetla, jak že se jmenuje? Zajímá mě, jak to dopadne, ale myslím si, že dobře, protože většina příběhů končí šťastně.

Ahoj

Verča

vynikající komplexní
metoda pro rozvoj
čtenářství

14. Dílna čtení

... zkusíme a uvidíme 😊

14. Dílna čtení - co budu sledovat?

A) HLAVNÍ POSTAVA:

1. Jak na mě působí? Proč? **2. Jak** se asi cítí? Proč? **3. Proč** se asi tak chová?

4. Mohla udělat něco líp? **5. Jaké** má vztahy s ostatními postavami?

Hl. postava a JÁ: **6. Jak** bych se na jejím místě cítil/a já? **7. Zachoval/a** bych se stejně? **8. Připomíná** mi někoho? Koho? **9. Jak** na mě působí vedlejší postavy?

B) PROSTŘEDÍ

1. V jakém prostředí se děj odehrává? **2. Je** něčím nezvyklé? **3. Připomíná** mi něco? Co? **4. Zaujal mě** nějaký předmět nebo nějaké zvíře a jeho role v příběhu?

C) JAZYKOVÁ STRÁNKA Je něčím specifická?

D) PŘEDVÍDÁNÍ

1. Co asi bude následovat? *Pokračuj 3-5 větami v ději.* **2. Co** asi předcházelo?

Napiš 3-5 konkrétních vět, které předcházely

14. Dílna čtení - co budu sledovat?

- ✓ hlavní postavy, co je na nich (ne)sympatického
 - ✓ záporná postava v příběhu
 - ✓ staří a mladí - věk postav
- ✓ vztahy (kdo koho nesnáší, miluje aj.)
 - ✓ co bych dělal(a) na místě postavy...
- ✓ co zažila postava příjemného, co nepříjemného
 - ✓ sledování prostředí
 - ✓ zvíře a jeho role v příběhu
- ✓ nějaký předmět a jeho role v příběhu

vynikající komplexní
metoda pro rozvoj
čtenářství

14. Dílna čtení

Popište, zobecněte a zhodnoťte dílnu čtení

...shodnete se s následujícím popisem?...

14. Dílna čtení

- **vhodná pro četbu individuálně zvolených knih se společnou částí** (většinou závěrečnou).
- **Metoda je založena na tom, že účinné čtení má**
 - **složku individuální** = samostatné tiché čtení zvolené knihy + záznamy osobních reakcí na četbu,
 - **složku sociální** = diskuse se spolužáky nad knihami + konzultace se spolužáky / učitelem.

14. Dílna čtení

Standardní struktura dílny čtení:

- vhodná pro (většinou zá)
 - Metoda je z
 - složku in
 - osobních
 - složku so
 - spolužáky / učitelem.
1. Minilekce – krátký vstup vyučujícího (15 min.) před samostatným čtením
 2. Samostatné čtení – zvolí si své místo, pohodlné, příjemné
 3. Zpracování zadání (z minilekce)
 4. Řízené sdílení
 5. Zhodnocení

5. Dílna čtení

Možnosti sledovaných jevů

- ✓ hlavní postavy, co je na nich (ne)sympatického

Témata spojená přímo se čtenářem

Možnosti práce

- ✓ do své knihy vložit prázdný papír, na který ostatní píší reakce na zadaný text

(stranu + úryvek označit)

- ✓ vybrat jedinou větu, která by mohla zaujmout ostatní, a výrazně ji přečíst nahlas

(před přečtením si ji několikrát přečtete potichu pro sebe)...

- ✓ napsat dopis hlavní / některé postavě...

METODY PRÁCE S LITERÁRNÍM TEXTEM / 2

Děkuji za pozornost

Věra Vykoukalová
vera.vykoukalova@tul.cz